

Joensuun hiilinielu- ja kompensatiotiekartta

Ehdotus Joensuun kaupungin vuosien 2019–2026 hiilinielu-, päästövähennys- ja päästökompensaatiotiekartaksi on valmistunut osana ilmasto-ohjelmatyötä. Tiekartta tukee kaupungin ilmasto-ohjelman toteutusta luonnostelemalla askeleet hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseen tarvittavien hiilinielujen lisäämiseksi, päästövähennysten aikaansaamiseksi ja joensuulaisten päästökompensaatiokeinojen kehittämiseksi. Tiekarttaehdotuksen toimenpiteet koskevat lähtökohtaisesti Joensuun kaupunkia. Se auttaa kaupunkia näyttämään samalla esimerkkiä kaupunkilaisille, yrityksille ja muille paikallisille toimijoille. Tarkemmat toimet ja tavoitteet valmistellaan ja hyväksytään kunkin vuoden talousarvioprosessissa.

Tiekarttaehdotus Joensuun kaupungille hiilinielujen ja päästökompensaatioiden roolista kaupungin ilmastotyössä vuodesta 2019 vuoteen 2026	
2019	<ul style="list-style-type: none">▪ Tiekarttaehdotus tarkennetaan ja hyväksytään▪ Kaupungin lentomatkojen päästökompensaatio alkaa
2020	<ul style="list-style-type: none">▪ Suunnitellaan kaupungin hiilinieluja, päästövähennyksiä ja päästökompensaatoratkaisuja edistävä hanke, joka pyritään toteuttamaan 2021-2023▪ Joensuu tukee ja osallistuu kansallisesti tehtävään alueellisen hiilinielutarkastelun ja päästökompensaation linjauksiin
2021	<ul style="list-style-type: none">▪ Kaupungin strategian ja toimeenpano-ohjelmien päivitys alkaa, ml. ilmasto-ohjelma▪ Uusi EU-rahoituskausi alkaa▪ Kaupungin hiilinielu- ja päästökompensaatiolinjaukset ja tiekartta tarkennetaan osana päivitettyä kaupungin ilmasto-ohjelmaa▪ Kaupungin lento- ja työasiamatkojen päästökompensaatiojärjestelyä laajennetaan muiden paikallisten toimijoiden keskuuteen▪ Kaupungin hiilinieluja, päästövähennyksiä ja päästökompensaatoratkaisuja edistävän hankkeen toteutus pyritään aloittamaan
2022	<ul style="list-style-type: none">▪ Kaupungin hiilinieluja, päästövähennyksiä ja päästökompensaatoratkaisuja edistävä työ jatkuu
2023	<ul style="list-style-type: none">▪ Kaupungin hiilinieluja, päästövähennyksiä ja päästökompensaatoratkaisuja edistävä työ jatkuu▪ Saatujen tulosten jalkautus aloitetaan
2024	<ul style="list-style-type: none">▪ Hiilinielu-, päästövähennys- ja päästökompensaatoratkaisujen laajentaminen sekä mahdollisten lisäkompensaatiokeinojen valinta▪ Tavoitevuonna 2025 täysimääräisesti käyttöön otettavan kuntatason päästökompensaation valmistelu ja päätöksenteko▪ Hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseen tarvittavien lisäkompensaatioihin arviointi ja niihin tarvittavien varaumien teko vuodelle 2025
2025	<ul style="list-style-type: none">▪ Kaupungin kuntatason päästökompensaatiojärjestely on kokonaisuudessaan käytössä tukemassa Joensuun hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamista▪ Hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseen tarvittavien lisäkompensaatioihin arviointi ja niihin tarvittavien varaumien teko vuodelle 2026

2026

- Varmistetaan vuoden 2025 lopullinen kompensatiotarve päästölaskentatietojen varmistuessa ja korjataan ennakoitu lisäkompensatiovarauma koskemaan lopullista tilannetta
- Hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseen tarvittavien lisäkompensatioihin arviointi ja niihin tarvittavien varaumien teko vuodelle 2027

Yksi ensimmäisiä käytännön toimenpiteitä on kaupungin työntekijöiden ja päätöksentekijöiden lentomatkojen aiheuttamien kasvihuonekaasupäästöjen kompensoinnin aloittaminen. Se voidaan tehdä aluksi tarjolla olevien vapaaehtoisten ja kansainvälistä luottamusta nauttivien päästöoikeusmarkkinoiden standardien kautta. Esimerkiksi WWF:n Gold Standard ja VSC (Verified Carbon Standard) -järjestelmien kautta on mahdollista ostaa päästöoikeuksia. Joensuun kaupungin lentomatkoista aiheutuvat kompensatiotarve on suuruusluokaltaan hieman alle 1 500 euroa. Tämä on vastuullista toimintaa, vaikka esim. ulkomaan lentomatkat eivät toistaiseksi ole kaupunkien hiilineutraaliuden tavoittelun laskentasäännöissä. Hiilineutraaliuslaskenta kehittyi jatkuvasti.

Joensuun kaupungin uuden ilmasto-ohjelma päivitysprosessi alkaa osana strategiaprosessia vuonna 2021. Prosessin aikana tarkennetaan hiilinielu-, päästövähennys- ja päästökompensaatiolinjauksia sekä tiekarttaa. Vuoden 2020 aikana valmistellaan paikallista hiilinielua, päästövähennyksiä ja omia päästökompensaatoratkaisuja edistävää hanke vuonna 2021 alkavalle EU-rahoituskaudelle. Siinä pystytään hyödyntämään kaupungille kertynyttä ilmastotyö- ja päästökompensaatiokokemusta.

Joensuu ajaa aktiivisesti ilmastoverkostoissaan, että suomalaiset kunnat määrittelisivät yhdessä esimerkiksi Suomen ilmastopaneelin, Suomen ympäristökeskuksen ja Luonnonvarakeskuksen kaltaisten toimijoiden ja asiantuntijoiden kanssa kuntatason hiilinielutarkastelujen, päästövähennysten ja päästökompensaatioiden kansalliset linjaukset. Hiilinielujen määrittely liittyy kansallisten LULUCF -tavoitetasojen ja asetuksen toteutuksen käytännön linjausten tarkentumiseen. Lisäksi on syytä varmistaa, että Joensuu ja muut kunnat saavat käyttöönsä kuntatason hiilinielulaskentatyökalun tai edes yhtenäiset nielujen laskentaohjeet ja -parametrit hiilinielujen paikallisten määrittelyyn. Joensuun ilmasto-ohjelman päivitys ja siihen liittyvät tarkastelut ovat myös sopiva tilaisuus ottaa käyttöön uudet laskentatyökalut ja -mallit.

Vuonna 2021 lähtee käyntiin uusi EU-rahoituskausi ja valmistuu Joensuun kaupungin päivitetty ilmasto-ohjelma. Tällöin toivottavasti alkaa myös kaupungin ilmastotavoitteiden täyttämistä edistävä laajamittainen hanke. Tiekarttavuodet 2022 ja 2023 keskittyvät Joensuun ilmastotyön jatkoaskelille sekä mahdollisen uuden hankkeeseen toteutukseen. Hanke ja sen mahdolliset pilotit ja kokeilut on tarkoitus päättää vuoden 2023 aikana. Tämän jälkeen tuloksia aloitetaan aktiivisesti jalkauttamaan paikallisesti. Niiden lisäksi otetaan käyttöön tai laajennetaan toimiviksi osoittautuneita hiilinielujen lisäämiseen, päästövähennyksiin ja päästökompensatioon liittyviä ratkaisuja. Vuoden 2024 aikana tehdään tilannekatsaus ja selvitetään mahdollisten lisäkompensaatiokeinojen tarve Joensuun hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiseksi. Seuraavaksi viimeistellään täysimääräinen päästökompensaatiojärjestelyn toteutustapa ja tehdään päätös sen käyttöön otosta. Lopuksi arvioidaan vuonna 2025 tarvittavien lisäkompensaatioiden tarve ja varaudutaan niiden hankintaan.

Tavoitteena on, että vuoteen 2025 tultaessa Joensuun kaupungilla on päästövähennysten, päästökompensaation ja hiilinielujen lisäämisen osalta käytössään sekä ilmasto- että kustannusmielessä mielekkäät ja käytännössä testatut toimintamallit ja välineet. Ne arvioidaan jatkokäyttöä ajatellen. Vuosi 2025 olisi ensimmäinen vuosi, jolloin olisi kokonaisuudessaan käytössä täysimääräinen Joensuun alueen kasvihuonekaasupäästötarkastelujen pohjalta lasketut päästökompensatiot. Laskentadatan saatavuuden vuoksi vuoden 2025 lopullinen kompensatiotarve tarkentuu vasta päästölaskentatietojen varmistuessa vuonna 2026. Tällöin

voidaan korjata ennakoitu kompensatiovarauma koskemaan lopullista tilannetta. Toteutuneen kompensatiotarpeen ollessa arvioitua suurempi katetaan alijäämä lisäkompensatioita. Ylijäämän tapauksessa ylimääräiset kompensatioyksiköt voidaan esimerkiksi siirtää seuraavalle tarkasteluvuodelle.